

Vážený pán
Josef Mačí
redaktor
seznamzpravy.cz
josef.maci@sz.cz

V Liberci dne 19. 6. 2023

Vážený pane redaktore,

v souvislosti s výsledky studie PAQ Research k romským žákům a zveřejněným článkem „Česko 2023. Zdravé děti končí ve speciálních školách a s diagnózou“ na www.seznamzpravy.cz ze dne 13. 6. 2023 vyjadřujeme bezprostřední stanovisko Rady ApPPP.

Výsledky studie, jejíž interpretace je založena na hypotetických úvahách a odhadech některých údajů, jsou alarmující v mnoha ohledech. Diskvalifikace kompetencí ředitelů škol a vyslovené domněnky, že dochází k záměrnému zkreslování zjišťovaných údajů, přivádí výzkumníky k závěrům, že v rámci dohledu nad školami by měla fungovat spolupráce mezi MŠMT a MV, které má v gesci řešení případného protizákonného jednání v souvislosti s vytvořenými školskými obvody.

Stejně razantní přístup volí výzkumníci ve vztahu k ŠPZ. Metodologicky nedostatečně podloženými a neověřenými argumenty o neoprávněném diagnostikování lehkého mentálního postižení u romských dětí a nerovném přístupu či nedostatečné podpoře žáků se sociokulturním znevýhodněním, zdůvodňují potřebu centrálního dohledu nad prací poraden. Zadavatelé výzkumu zjevně usilují o posílení pravomoci ČŠI, která by umožňovala změnu nekvalitního vedení ZŠ a ŠPZ. V rámci návazného konkurzního řízení, by odpovědnost za vedení, výběr, hodnocení a odměňování vedoucích pracovníků ŠPZ byla převedena na centrální úroveň správy vzdělávacího systému (MŠMT či NPI ČR). Není nám známo, že by jakýkoliv inspekční orgán v ČR v jakémkoliv oboru disponoval obdobně nastavenými pravomocemi.

Zcela odmítáme výroky a interpretace, že by odborní pracovníci ŠPZ měli rovnítka mezi romským dítětem a diagnózou LMP. V naprosté většině případů věnují poradenští pracovníci mimořádnou pozornost všem souvislostem, které ovlivňují diagnostický proces. Výzkumníci tuto skutečnost také zjistili při rozhovorech se zástupci vybraných poradenských zařízení. Podle finální zprávy navštívili v rámci výzkumu pouhé jedno SPC při škole, jen dvě PPP v jediném regionu a jednu soukromou PPP. Jedná se tedy pouze o čtyři ŠPZ. Pracovníci těchto poradenských zařízení potvrdili běžnou praxi, kdy často jezdí přímo do škol provádět jak diagnostiku, tak rediagnostiku. Podle vyjádření všech stran je tato praxe nutná především v sociálně vyloučených lokalitách a pro ekonomicky oslabené a romské rodiny, které nejsou

schopné se dostavit na přesný čas na vyšetření například do vzdálenějšího města. Výzkumníci dále potvrzují, že ve všech oslovených poradenských zařízeních odmítají zaměstnanci teorii absolutního výsledku jednoho testu pro zařazení žáka do diagnózy LMP. Naopak potvrzují využívání různých metod pro zvýšení validity vyšetření. Toto zjištění neodradilo výzkumníky od vlastní interpretace, do které projektovali vliv lidského faktoru způsobující neoprávněné zařazení romských dětí do speciálního vzdělávání.

Závěry, které vyzývají k restrikcím vůči ŠPZ a volají po odvolávání vedení škol a školských zařízení, vůbec nereflektují všechny intervenující skutečnosti, které s diagnostikou a vzděláváním romských dětí souvisí. Úroveň včasné péče a předškolního vzdělání nebyla přímým předmětem výzkumu, přitom je zcela zřejmé, a mnohaletou praxí ověřené, že právě v tomto věkovém období 3 – 5 let, je pravidelná docházka dětí do předškolních zařízení jedním z nejdůležitějších předpokladů pro úspěšný rozvoj úrovně jejich rozumových schopností i dalších předškolních dovedností. Doporučení, která výzkumníci v této oblasti navrhují, vycházejí z nepřesně definovaného kvalitativního výzkumu a odpovědí respondentů. V doporučeních se objevují například výzvy k motivaci cílové skupiny formou redukce nákladů spojených s předškolním vzděláváním – obědy, školkovné a pomůcky zdarma. Přitom je historicky doložitelný fakt neúspěšnosti těchto motivátorů při utváření pozitivních vztahů této cílové skupiny ke vzdělávacímu procesu.

Ostře se ohrazujeme proti rostoucímu tlaku, který je na ŠPZ vyvíjen. Neopodstatněné výhrady k diagnostice romských dětí a sezónní atrakce při opakovaném napomínání ŠPZ za nadměrné počty udělených OŠD jsou jen dva příklady nedobré praxe, která může být jednou z příčin zoufalého nedostatku odborných poradenských pracovníků na trhu práce. Pokud je laická i odborná veřejnost vystavena nepravdivým, neobjektivním zjištěním a závěrům různých zakázkových výzkumů, není divu, že psychologové a speciální pedagogové hledají jiné možnosti profesního uplatnění.

Za Radu ApPPP:

Mgr. Jana Hlavová, předsedkyně, členka Rady za Liberecký kraj

Mgr. Pavel Kantor, člen Rady za Moravskoslezský kraj,

Mgr. Ladislav Smékal, MBA, člen Rady za PPP neveřejných (církvních) zřizovatelů

Mgr. Soňa Baldrmannová, místopředsedkyně, členka Rady za Jihomoravský kraj

Mgr. Soňa Holá, místopředsedkyně, členka Rady za Královéhradecký kraj

PhDr. Irena Příkazská, členka Rady za Plzeňský kraj

PaedDr. Romana Soukupová, členka Rady za Karlovarský kraj

Mgr. Jitka Svátková, členka Rady za Středočeský kraj

Mgr. František Štefek, člen Rady za Olomoucký kraj